

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 82/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen č. k. 16 Cpr 1/2018-83 z 28. septembra 2018 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 CoPr 1/2019-216 z 31. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť, v ktorej sťažovateľ napadol uznesenie Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 Cpr 1/2018-83 z 28. septembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 CoPr 1/2019-216 z 31. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ však neuviedol, aké konkrétne práva mali byť porušené rozhodnutiami všeobecných súdov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 13. novembra 2017 doplnenou 18. septembra 2018 domáhal proti žalovanému (správca konkurznej podstaty bývalého zamestnávateľa sťažovateľa ako úpadcu) opravy údajov v evidenčných listoch dôchodkového poistenia za roky 1988 až 1996 a žiadal, aby ich žalovaný oznámil Sociálnej poisťovni. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo konanie zastavené a po jeho právoplatnosti mala byť vec postúpená Sociálnej poisťovni. Okresný súd uviedol, že nie je oprávnený rozhodovať

o dôchodkovej dávke, a preto nie je ani oprávnený rozhodovať o správnosti údajov v evidenčných listoch dôchodkového poistenia ako prejudiciálnej otázke. V tomto prípade teda nejde o vzťah, ktorý podľa § 3 Civilného sporového poriadku patrí do rozhodovacej právomoci (civilného) súdu, keďže z osobitného predpisu vyplýva právomoc rozhodovať o ňom inému orgánu (Sociálna poisťovňa). Okresný súd tiež poznamenal, že *„ak žalobca v konaní o priznanie dôchodku neuplatnil námietku nesprávnosti údajov v jeho evidenčných listoch dôchodkového poistenia za roky 1988-1996, resp. s touto námietkou neuspel (priebehom konania o priznanie dôchodku sa súd osobitne nezaoberal), nemôže to po prípadnom skončení tohto konania samo o sebe založiť právomoc súdu v civilnom sporovom konaní na prejednanie a rozhodnutie o žalobcom uplatnenom nároku, ktorý vo svojej podstate predstavuje len prejudiciálnu (predbežnú) otázku v konaní o priznanie dôchodku.“*

3. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie. Napadnutým uznesením krajského súdu bolo zastavené konanie ako celok vrátane konania pred okresným súdom. Po vyhlásení napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré však z dôvodu podania odvolania nenadobudlo právoplatnosť, žalovaný zanikol *ex offico* výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu, a preto v predmetnom konaní stratil procesnú subjektivitu. Z tohto dôvodu sa už krajský súd nemohol zaoberať odvolaním sťažovateľa po vecnej stránke. Krajský súd tiež uviedol, že nebol daný dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu, keďže podľa § 66 Civilného sporového poriadku vyhláseným rozhodnutím zostáva súd viazaný. Z tohto dôvodu krajský súd nevstupoval do výrokovej časti napadnutého uznesenia okresného súdu, a to ani v prípade výroku o trovách konania, a rozhodol len o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

4. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ tiež uviedol, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal dovolanie, bez informácie o tom, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní rozhodol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd nezákonne zastavil konanie z dôvodu nedostatku právomoci vec prejednať a rozhodnúť. Zároveň namietal nezákonný postup okresného súdu, ktorý mal zmeniť jeho žalobný petit, čím malo dôjsť k porušeniu § 216 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ tiež poukázal aj na obštrukcie a prietahy v konaní pred okresným súdom.

6. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že v napadnutom uznesení krajského súdu nebolo uvedené, že boli porušené procesné podmienky, keď v konaní pred okresným súdom došlo k obštrukcii, k zmene žalobného petitu a k prietahom.

7. Na záver sťažovateľ uviedol, že *«nemôže niest' právne dôsledky, za chyby ktoré spôsobil jeho zamestnávateľ. Úlohou dovolateľa nie je, aby v súdnom konaní vo veci úpravy hrubých zárobkov v evidenčných listoch dôchodkového poistenia za roky 1988 až 1996 (určenie správnej výšky starobného dôchodku) nahrádzal nečinnosť žalovaného odporcu, keď už zamestnávateľ „skrachoval“, respektíve „nečinne podporoval“ nedôsledné konanie zodpovedných pracovníkov zamestnávateľa, voči dovolateľovi počas trvania pracovno-právneho sporu.»*

8. Z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom [§ 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

10. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

III.A. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

11. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky [ďalej len „ústava“ (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd)], ktorého zmyslom je, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a meritórne (vecne) sa zaoberať podanou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

12. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

13. Na základe podaného odvolania síce nebolo napadnuté uznesenie okresného súdu preskúmané po vecnej stránke. Krajský súd z úradnej činnosti ešte skôr zistil, že žalovaný zanikol *ex offio* výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu. Všeobecný súd je totiž povinný skúmať splnenie procesných podmienok v každom štádiu súdneho konania. Napriek tomu ale krajský súd konal a rozhodol vo veci sťažovateľa, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti

sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.B. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

14. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

15. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne ďalej uvádza, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02), a preto jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd nepovažoval dovolanie, ktoré sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, za účinný právny prostriedok nápravy. Krajský súd totiž zastavil konanie ako celok z dôvodu, že žalovaný stratil procesnú subjektivitu. Ak po začatí konania zanikne právnická osoba bez právneho nástupcu, je strata procesnoprávnej spôsobilosti neodstrániteľnou podmienkou konania a všeobecný súd je povinný konanie (v tejto veci nie len odvolacie) zastaviť. Ide o skutočnosť, ktorú nemožno spochybníť, a preto dovolanie sťažovateľa nemohlo viesť k zrušeniu napadnutého uznesenia krajského súdu zo strany najvyššieho súdu, aj keby sťažovateľ bol zastúpený advokátom v dovolacom konaní (pozri bod 19).

17. Z tohto dôvodu ústavná sťažnosť bola podaná po zákonom ustanovenej lehote uvedenej v § 124 zákona o ústavnom súde, keďže napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 6. decembra 2019 a ústavná sťažnosť sťažovateľa bola doručená ústavnému súdu 21. apríla 2020.

18. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03). Z už uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako podanú oneskorene odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

19. Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 24/2020 z 31. marca 2020 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa. Ak by aj ústavný súd pripustil, že dovolanie proti uzneseniu krajského súdu predstavovalo účinný právny prostriedok nápravy, toto bolo odmietnuté najvyšším súdom z dôvodu nedostatku povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní. Tomu predchádzalo poučenie krajským súdom, že v dovolacom konaní sťažovateľ musí byť zastúpený advokátom. Inými slovami, sťažovateľ síce po formálnej stránke

využil možnosť podania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ale z materiálneho hľadiska k možnosti meritórneho dovolacieho prieskumu nedošlo z dôvodov na strane sťažovateľa. Z uvedeného vyplýva, že by prichádzalo do úvahy aj odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Nad rámec ústavný súd uvádza, že okresný súd aj krajský súd rozhodli vecne správne na rozdiel od laického názoru sťažovateľa. Tvrdenia sťažovateľa uvedené v bode 5 sú irelevantné. Okresný súd ako civilný súd nemal právomoc konať a rozhodnúť o žalobe sťažovateľa. Krajský súd sa už k týmto tvrdeniam nevyjadroval, pretože neskúmal vecnú správnosť napadnutého uznesenia okresného súdu z dôvodu zániku žalovaného, čo je nedostatkom procesnej podmienky vedúcej k zastaveniu konania (k prietahom v konaní pred okresným súdom by sa krajský súd aj tak nevyjadroval vo svojom rozhodnutí).

21. Sťažovateľ podal žalobu na okresnom súde ako civilnom súde pravdepodobne s cieľom zvrátiť rozsudok krajského súdu č. k. 25 Sa 2/2017-112 z 9. novembra 2017 (priložený ako príloha k ústavnej sťažnosti), ktorým bolo zastavené konanie v časti o doplatenie úrazovej renty a v časti o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 530 517 4170 0 z 20. apríla 2017 bola správna žaloba sťažovateľa zamietnutá. V predmetnom rozsudku krajský súd v závere uviedol, že sťažovateľ nepreukázal relevantnými dôkazmi, že deklarované evidenčné listy dôchodkového poistenia, ktoré sám podpísal, boli nesprávne a že mu v rozhodnom čase trval nárok na výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalšom návrhu (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie krajskému súdu) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa ním ústavný súd už nezaoberal.

23. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Keďže nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Libor DUEA
predseda senátu